

PREVOĐENJE U NASTAVI STRANOG JEZIKA STRUKE

Studentima kojima će strani jezik što ga uče, biti potreban u njihovu radu u određenoj struci, prevođenje je svakako bitan element nastave, osobito na naprednom stupnju nastave, npr. na nelingvističkim fakultetima.

Osnovna je karakteristika jezika u struci terminologija te struke. Svrha učenja jezika struke bila bi promašena kad se — uz definiciju pojmova na stranom jeziku — ne bi spominjali i njihovi prijevodni ekvivalenti na našem jeziku, i obratno.

Pored leksičkih karakteristika, jezik svake struke ima i svoja sintaktička svojstva i stilske osobitosti. Sva se ta obilježja više ili manje razlikuju u našem jeziku u usporedbi s bilo kojim stranim jezikom. I to će se najbolje uočiti i objasniti njihovim prijevodnim kontrastiranjem. Na taj će se način svladati mnoge teškoće u razumijevanju idioma stranog jezika i premostiti zapreke u komuniciranju između stručnjaka iste profesije, ali različitih jezičnih grupa.

Većina slušača visokoškolskih ustanova koji su obavezni upisati stručni strani jezik, nisu počeli učiti taj jezik u najranijoj mladosti, već onda kada su svoj prvi jezik toliko usvojili da na njemu »misle«, tj. obavijest formuliraju kodom svojega materinjeg jezika. Kad istu obavijest treba kodirati na stranom jeziku, neizbježno je da će to biti prijevod obavijesti kodirane na materinjem jeziku. Budući da je tako naučen jezik u većini slučajeva prijevod s materinjeg jezika, uspjeh će se nesumnjivo najbolje postići ako takvog govornika stranog jezika uputimo u vještinu prevođenja.

Prijevodni pristup nastavi stranog jezika u struci najbolje ćemo prikazati praktičnim primjerom sa sata vježbi u poslovnom komuniciranju. Pretpostavit ćemo da treba naručiti, na primjer, 100 tona sadre. Najjednostavnije kodirana poruka bila bi:

Pošaljite nam 100 tona sadre.

U ovom osnovnom imperativnom obliku možemo poruku prenijeti na engleski jezik identičnim lingvističkim jedinicama, pa neće biti teškoća u prevođenju:

Send us 100 tons (of) gypsum.

Želimo li u poslovni promet unijeti i malo ugladenosti, birat ćemo i druga izražajna sredstva, kako bismo zahtjev izrazili uljudnije. Naš nam jezik za to pruža uglavnom dvije mogućnosti:

Izvolite nam poslati 100 tona sadre.

ili

Molimo vas da nam pošaljete 100 tona sadre.

Da ovo prenesemo na engleski jezik, morat ćemo se poslužiti malo složenijom tehnikom prevođenja. Treba da znamo da je u našem jeziku razlika između govornog i pisanog oblika jezika manje izražena nego u engleskom, pa bismo ovako izraženu poruku, koja u našem jeziku odgovara stilu i govorenog i pisanog jezika, mogli na engleskom jeziku izraziti uglavnom stilski ekvivalentnim:

Please send us 100 tons of gypsum,

ili

Will you, please, send us 100 tons of gypsum.

Ista poruka izražena samo pisanim jezikom može se u jeziku — cilju izraziti mnogo većim brojem adekvatnih izražajnih sredstava nego u našem jeziku. U engleskom se jeziku uljudna molba može izreći »if« klauzom u kojoj dolazi »will« ili »would«:

We shall be pleased if you will send us 100 tons ...

ili

We should be pleased if you would send us 100 tons ...

Postoje i mnogi drugi načini koji odgovaraju stilu engleskog poslovnog dopisivanja koji nemaju ekvivalentne sintaktičke jedinice u našem jeziku za kodiranje ove poruke:

We should thank you to let us have 100 tons ...

Kindly let us have 100 tons ...

We should be much obliged if you could send us 100 tons ...,

što sve zvuči prirodno i neusiljeno u engleskom pisanom jeziku, dok se to ne bi moglo kazati za sličan način izražavanja u našem jeziku.

Da zaključimo! Kolegij stručnog jezika na visokoškolskim ustanovama na kojima jezik nije glavni predmet studija, ne treba promatrati, kako su to često činili stručnjaci nelingvisti s tih fakulteta, kao opći jezični tečaj. To isto tako nije neka vrsta Berlitz škole, gdje se po principu »complete immersion« nastoje bez prevođenja usvojiti osnove jezika struke, metoda koja može dati dobre rezultate u radu s djecom predškolske dobi, ali se ne može primijeniti u radu s odraslim stručnjacima kojih pristup učenju stranog jezika treba da se temelji na kognitivnom principu.

U nastavi stranog jezika kao stručnog jezika na visokoškolskoj razini težište treba da bude na upoznavanju leksičkih i sintaktičkih osobina određenoga stranog jezika u usporedbi s našim jezikom, i to na osnovi rezultata znanstvenog lingvističkog istraživanja. Takav je pristup moguć jedino uvođenjem metode prevođenja i kontrastivne analize u nastavu. Pri usvajanju stranog jezika za potrebu struke treba eliminirati interferenciju materinjeg jezika razvijanjem tehnike prevođenja koja će omogućiti prenošenje idioma izvornog jezika u idiom jezika — cilja.